GEANNOTEERDE AGENDA OVSE MINISTRIËLE VAN 3 en 4 DECEMBER 2026

De Ministeriële Raad van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zal dit jaar onder Zwitsers voorzitterschap plaatsvinden in Lugano op 3 en 4 december. Het kabinet informeert uw Kamer via deze brief over de agenda van de Raad, de Nederlandse inzet bij de OVSE en de ontwikkelingen in de organisatie.

De Raad staat ook dit jaar in het teken van de Russische agressie tegen Oekraïne. Een grote meerderheid van de deelnemende staten zal van de mogelijkheid gebruik maken om Rusland rechtstreeks op te roepen de agressie tegen Oekraïne te stoppen en steun voor Oekraïne uit te spreken. Ook zullen deelnemende staten naar verwachting aandacht hebben voor de verslechterde veiligheidssituatie in Europa en de noodzaak voor risico- en escalatiemanagement. Voorafgaand aan de Raad organiseert OVSE-voorzitter Zwitserland een informeel diner over Oekraïne. Rusland en Belarus zijn voor dit diner niet uitgenodigd. Verder vinden tijdens de Raad diverse *side-events* plaats.

Besluiten
Tijdens de vorige Ministeriële Raad is voor het eerst sinds 2021 weer overeenstemming bereikt over het OVSE-budget, waardoor alle deelnemende staten hun contributie betalen. Het kabinet hecht er belang aan dat de Ministeriële Raad dit jaar ook consensus bereikt over het budget van 2027, zodat de OVSE haar handelingsvermogen behoudt.

Het Zwitsers voorzitterschap streeft ernaar tijdens de Raad overeenstemming te bereiken over twee verklaringen: over nieuwe technologieën en over het belang van de OVSE-veldmissies. Daarnaast moet voorafgaand of tijdens deze Raad een besluit worden genomen over het OVSE-voorzitterschap voor 2027, waarvoor nog geen kandidaat op consensus kan rekenen. Een optie die momenteel wordt onderzocht is gelijktijdig overeenstemming bereiken over de voorzitters van de komende drie jaar om continuïteit te waarborgen. Nederland hecht er waarde aan dat de OVSE-voorzitter Oekraïne hoog op de agenda zal houden. Nederland heeft zich hier afgelopen tijd hard voor gemaakt en zal dit blijven doen richting de Ministeriële Raad.

Nationale verklaringen
Deelnemende staten krijgen de mogelijkheid een nationale verklaring af te leggen tijdens de Raad. Nederland zal zich uitspreken tegen de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne en de noodzaak van onverminderde steun aan Oekraïne benadrukken. Nederland zal daarbij aandacht vragen voor de verslechterde veiligheidssituatie in Europa en de toenemende hybride dreiging. In dit verband zal Nederland de rol van de OVSE onderstrepen, in het bijzonder op het vlak van escalatiemanagement en risicoreductie.

Nederland zal het belang van het werk van de OVSE autonome instellingen, het secretariaat en de veldkantoren benadrukken. Daarnaast zal Nederland Rusland opnieuw oproepen tot onmiddellijke vrijlating van de drie gevangen OVSE-medewerkers, die werkzaam waren voor de *Special Monitoring Mission* en onder erbarmelijke omstandigheden worden vastgehouden in Rusland. Het kabinet vraagt doorlopend aandacht voor deze kwestie, onder andere in de OVSE Permanente Raad in Wenen. De minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken hebben dit tijdens de OVSE Parlementaire Assemblee in Den Haag in de zomer (juli jl.) eveneens nadrukkelijk aan de orde gesteld.

Verder zal Nederland zijn zorgen uitspreken over de verslechterde mensenrechtensituatie en de democratische achteruitgang in de OVSE-regio, met specifieke aandacht voor Rusland, Belarus en Georgië. Tot slot zal Nederland Armenië en Azerbeidzjan aanmoedigen verdere stappen te zetten in het vredesproces.

Ontwikkelingen OVSE
De OVSE blijft, naast de Verenigde Naties, het belangrijkste internationale forum om in gesprek te blijven met Rusland. Het kabinet heeft de OVSE dit jaar meerdere malen gebruikt om Rusland direct aan te spreken, onder andere op het gebied van luchtruimschendingen. Rusland intensiveert gelijktijdig de oorlog in Oekraïne alsook de hybride acties tegen NAVO-bondgenoten, waarbij de Russische risicobereidheid toeneemt. Luchtruimschendingen, drone-incidenten, sabotage, cyberincidenten en desinformatiecampagnes worden regelmatig in de OVSE-fora besproken, waarbij de inzet van Nederland is om met een zo groot mogelijk aantal bondgenoten en EU-landen eenheid en steun uit te stralen richting Oekraïne en bondgenoten.

Rusland heeft meermaals en consequent de OVSE-beginselen ondermijnd en geschonden, inclusief de wapenbeheersingsverdragen zoals het Verdrag inzake het Open Luchtruim (*Open Skies Treaty*) en het Verdrag inzake Conventionele Strijdkrachten in Europa. Deze acties zetten de Europese veiligheid verder onder druk en vergroten de risico's op miscalculatie en onbedoelde escalatie. Nederland en Europa zijn gebaat bij voorspelbaarheid. De OVSE biedt Nederland een forum en instrumenten om deze risico's te verminderen. Nederland zal Rusland tijdens de Ministeriële Raad oproepen de agressieoorlog tegen Oekraïne te stoppen, intimidatie, inclusief onacceptabele nucleaire retoriek, te staken, en zich opnieuw te committeren aan de OVSE-beginselen, waaronder het Weens Document, ten einde risico's te verminderen en ongewilde escalatie te voorkomen.

Ondertussen gaat het werk van de OVSE-instellingen en de veldkantoren door. Langs het brede concept van *comprehensive security* wordt via de drie dimensies politiek-militair, economie en klimaat, en mensenrechten gewerkt aan stabiliteit in Europa. Nederland onderschrijft het belang van deze inspanningen en blijft deze actief ondersteunen.

Mensenrechten en democratisering
Via de inzet op het bevorderen van de bescherming van mensenrechten, waaronder die van nationale minderheden, draagt Nederland bij aan conflictpreventie in de OVSE-regio. Tijdens de OVSE *Warsaw Human Dimension Conference* – de grootste mensenrechtenconferentie in Europa – in oktober jl. onderstreepte Nederland opnieuw het belang van *accountability* van de Russische agressie tegen Oekraïne. Ook vroeg Nederland aandacht voor de veiligheid van mensenrechtenverdedigers en het belang van vrijheid van religie en levensovertuiging in het OVSE-gebied. Sinds september voert Nederland tijdelijk het voorzitterschap van de OVSE *Human Dimension Committee*. Mede vanuit die rol organiseerde Nederland een *side-event* met VN Speciaal Rapporteur Mariana Katzarova en Russische mensenrechtenverdedigers over de binnenlandse mensenrechtensituatie in Rusland en het verband met de agressieoorlog tegen OEK. Daarnaast fungeerde de conferentie opnieuw als forum om Nederlandse steun te betuigen aan en gesprekken te voeren met mensenrechtenverdedigers en journalisten uit diverse OVSE-landen waar fundamentele vrijheden steeds verder onder druk staan.

Nederland blijft zich ook bij de OVSE inzetten voor waarheidsvinding en *accountability* via de inroeping van het Moskou Mechanisme, waarmee onafhankelijk onderzoek wordt gedaan naar mensenrechtenschendingen. Nederland had in 2026 een leidende rol bij de inroeping van dit mechanisme voor onderzoek naar de

deportatie, indoctrinatie en militarisering van Oekraïense kinderen door Rusland en onderzoek naar de ernstig verslechterde mensenrechtensituatie in Georgië. Nederland blijft actief betrokken bij de opvolging hiervan.

Vanuit het mensenrechtenfonds steunt Nederland ook in 2026 OVSE-mensenrechtenprojecten ten behoeve van mediavrijheid, documentatie van mensenrechtenschendingen in Oekraïne, het tegengaan van geweld tegen vrouwen, en deelname van mensenrechtenverdedigers aan OVSE-evenementen.

Verkiezingswaarneming
Nederland heeft in 2026 actief bijgedragen aan OVSE-verkiezingswaarnemingsmissies door middel van het uitzenden van korte- en lange-termijnwaarnemers naar Kazachstan, Hongarije, Armenië, Bosnië en Herzegovina en Servië. Nederland heeft tevens deelname van Nederlandse parlementsleden aan OVSE-verkiezingswaarnemingsmissies ondersteund. In 2027 beoogt Nederland wederom bij te dragen aan (mogelijke) verkiezingswaarnemingsmissies van het *Office for Democratic Institutions and Human Rights* (ODHIR) van de OVSE. ODIHR neemt uiteindelijk het besluit of er verkiezingswaarneming plaatsvindt; dit is ook afhankelijk van een (tijdige) uitnodiging van de desbetreffende landen.

Cyber
Nederland neemt deel aan de OVSE-informele werkgroep cyberveiligheid, waarin wordt gewerkt aan de implementatie van vertrouwenwekkende maatregelen tussen de OVSE-deelnemende staten. Op deze manier boekt Nederland stapsgewijs vooruitgang op het gebied van capaciteitsopbouw en *Coordinated Vulnerability Disclosure*; het gecoördineerd delen en adresseren van digitale kwetsbaarheden in cybersystemen. In dit kader heeft Nederland afgelopen jaar een training georganiseerd ter versterking van de weerbaarheid van kritieke informatie-infrastructuur voor beleidsmakers en technische experts. Ook leverde Nederland bijdragen aan trainingen met bijzondere aandacht voor cyberdiplomatie en het gebruik van het OVSE-cyberinstrumentarium op transparantie en risicoreductie.